

Postanowienie z dnia 3 czerwca 2005 r.

III SPP 107/05

1. Niesporządzenie przez sędziego uzasadnienia w terminie określonym w Kodeksie postępowania cywilnego może powodować przewlekłość postępowania (art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Dz.U. Nr 179, poz. 1843).

2. W sprawach cywilnych korzystanie z prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie jest uzależnione od staranności strony i podejmowania przez nią działań w celu przyspieszenia postępowania.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Beata Gudowska, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 czerwca 2005 r. sprawy ze skargi Stowarzyszenia Klubu „B.” w K. na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w Krakowie [...] z udziałem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,

1. o d d a l i ł skargę.

2. zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) na rzecz adwokata Janusza S. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

U z a s a d n i e

Pismem z dnia 21 kwietnia 2005 r. Stowarzyszenie Klub „B.” w K. wniosło za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Krakowie do Sądu Najwyższego o stwierdzenie naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Krakowie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie [...], zasądzenie na jego rzecz kwoty 1.000 zł na podstawie art. 6 ust. 3 w związku z art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do

rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 170, poz. 1843) a także o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu nieopłaconych kosztów zastępstwa procesowego w niniejszym postępowaniu.

Sąd Okręgowy w Krakowie w wyniku uwzględnienia powództwa Gminy Miejskiej K. przeciwko skarżącemu Stowarzyszeniu o eksmisję (powodowi wzajemnemu w sprawie o zapłatę) wyrokiem częściowym z dnia 12 sierpnia 2004 r. [...] nakazał mu, aby opuścił i opróżnił z rzeczy lokal użytkowy położony w K. w R.P. i wydał go stronie powodowej. Od powyższego wyroku apelację wniosło skarżące Stowarzyszenie. Zarządzeniem z dnia 27 października 2004 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wezwał je do uzupełnienia „braków fiskalnych” poprzez uiszczenie opłaty w kwocie 300 zł. Od tego zarządzenia Stowarzyszenie Klub „B.” wniosło zażalenie, gdyż, jak podniosło, w wezwaniu Sądu brak było określenia, jakiego pisma dotyczy wezwanie do usunięcia braków formalnych pisma procesowego oraz z jakiego tytułu Sąd wzywa do uiszczenia opłaty, a także czego opłata dotyczy. Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 13 stycznia 2005 r. [...] oddalił zażalenie, podnosząc w uzasadnieniu, iż wprawdzie wezwanie, jakie otrzymała strona pozwana nie wskazywało wprost, iż chodzi o uiszczenie opłaty „od apelacji”, jednakże w dalszej części tego pisma wskazano, iż opłatę powyższą należy uiścić w terminie tygodniowym od daty doręczenia wezwania po rygorem odrzucenia apelacji, z czego jednoznacznie wynikało, że opłata dotyczy wniesionej apelacji. Jak jednak wskazało skarżące Stowarzyszenie powyższe uzasadnienie Sąd Apelacyjny sporządził z kilkutygodniowym opóźnieniem; w dniu 16 lutego 2005 r. podczas badania akt sprawy ustaliło ono bowiem, iż postanowienie z dnia 13 stycznia 2005 r. nie zawierało uzasadnienia, podczas, gdy art. 237 § 3 k.p.c. ustanawia tygodniowy termin na sporządzenie uzasadnienia postanowienia, liczony od dnia jego wydania na posiedzeniu niejawnym. W związku z powyższym Stowarzyszenie Klub „B.” w tym samym dniu wniosło za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Krakowie do Sądu Najwyższego skargę na bezczynność Sądu w kwestii sporządzenia i przesłania stronom uzasadnienia, a zarazem złożyło wniosek o ustanowienie dla niego adwokata z urzędu „w związku z możliwością istnienia przymusu adwokacko-radcowskiego w sprawie złożonej skargi”. Sąd Apelacyjny bez uprzedniego rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przesłał skargę do Sądu Najwyższego, który jednak zarządzeniem z dnia 9 marca 2005 r. zwrócił mu ją celem rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wskazując zarazem, iż strona skarżąca w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2004 r.

została zwolniona od kosztów sądowych w całości. Okoliczności zaniechania przez Sąd Apelacyjny ustanowienia pełnomocnika z urzędu przed przesłaniem skargi do Sądu Najwyższego dotyczy drugi zarzut skargi z dnia 21 kwietnia 2005 r. Zdaniem skarżącego obok nieterminowego sporządzenia uzasadnienia w sprawie zażalenio-wej było to kolejne zaniechanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, które przyczyniło się do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania w sprawie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niesporządzenie przez sędziego uzasadnienia orzeczenia w terminie określonym w Kodeksie postępowania cywilnego może spowodować, iż postępowanie w sprawie będzie trwało dłużej niż jest to konieczne dla jej rozstrzygnięcia, a tym samym, że nastąpi naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Dz.U. Nr 179, poz. 1843). W szczególności może to mieć miejsce w takim przypadku, jak w przedmiotowej sprawie, gdzie niesporządzono w terminie uzasadnienia postanowienia w przedmiocie zażalenia na zarządzenie wzywające do uiszczenia opłaty od apelacji, gdyż spowodowało to wstrzymanie przesłania Sądowi pierwszej instancji akt sprawy celem dalszego procedowania.

Sąd Najwyższy zważył także, iż skuteczny zarzut skargi na przewlekłość postępowania może również opierać się na zarzucie zaniechania przez sąd, którego przewlekłości postępowania skarga dotyczy, podjęcia czynności, do których wykonania jest on zobowiązany jako sąd, za pośrednictwem którego strona wnosi skargę do sądu właściwego do jej rozpoznania (art. 4 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.). Dotyczy to w szczególności pobrania opłaty od skargi, zastosowania sankcji w postaci odrzucenia skargi w razie nieuiszczenia opłaty (art. 16 i 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - jednolity tekst Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm. w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.), jak również rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu (art. 114 § 1 *in fine* oraz art. 115 k.p.c.). Okoliczność, iż art. 7 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. nakazuje temu sądowi przedstawić skargę niezwłocznie sądowi właściwemu wraz z aktami sprawy,

w której toczy się postępowanie nie zwalnia sądu z tych obowiązków. Określenie „niezwłocznie” użyte w tym przepisie oznacza bowiem, przesłanie skargi bez zwłoki, ale po dopełnieniu wskazanych wyżej czynności. Należy bowiem podkreślić, iż postępowanie w sprawie ze skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania bynajmniej nie jest postępowaniem samoistnym, lecz ma charakter incydentalny względem postępowania w sprawie, którego skarga dotyczy (tak również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2005 r., III SPP 23/05, jeszcze nieopublikowane).

Jak zatem wskazano wyżej, zarówno niesporządzenie przez sędziego uzasadnienia orzeczenia w terminie określonym w Kodeksie postępowania cywilnego, jak i zaniechanie przez sąd, którego przewlekłości postępowania skarga dotyczy, czynności, do których wykonania jest on zobowiązany jako sąd, za pośrednictwem którego strona wnosi skargę do sądu właściwego do jej rozpoznania może spowodować, iż postępowanie w sprawie będzie trwało dłużej niż jest to konieczne dla jej rozstrzygnięcia. Ocena terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty jest jednak tylko jednym z kryteriów, które należy wziąć pod uwagę stwierdzając, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania. Poza tą kwestią należy uwzględnić pozostałe cztery wypracowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka i transponowane do ustawy przesłanki oceny przewlekłości postępowania: charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.). Sąd Najwyższy uznał, iż w przedmiotowej sprawie w sposób szczególny należało przeanalizować ostatnie ze wskazanych kryteriów, gdyż - jak wskazał ETPC między innymi w wyroku z dnia 8 grudnia 1983 r., Pretto i inni przeciwko Włochom, skarga nr 7984/77 (LEX nr 80845) - w sprawach cywilnych korzystanie z prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie jest uzależnione w oczywisty sposób od staranności strony i podejmowania przez nią działań w celu przyspieszenia postępowania. Sąd Najwyższy zważył, iż z całości okoliczności sprawy wynika, iż to działania samego skarżącego motywowane były chęcią opóźnienia ostatecznego zakończenia sprawy i ewentualnego odsunięcia w czasie uprawomocnienia się zapadłego na jego niekorzyść wyroku eksmisyjnego. Na taki cel Stowarzyszenia Klub „B.” w szczególności wskazuje zaskarżenie zarządzenia w przedmiocie wpisu od apelacji z powołaniem się na okoliczność, iż z pisma Sądu nie

wynika, czego opłata ta ma dotyczyć, w sytuacji gdy ustalono, iż wezwanie zawierało pouczenie o rygorze „odrzucenia apelacji”. Jednoznacznie wynika stąd, iż opłata ta dotyczyła apelacji wniesionej przez pozwane Stowarzyszenie. Co ważniejsze jednak zaskarżając wskazane zarządzenie i przedstawiając motywy tego zaskarżenia strona całkowicie przemilczała fakt, iż postanowieniem z dnia 29 czerwca 2004 r. została przez Sąd Okręgowy w Krakowie zwolniona od kosztów sądowych w całości [...].

Wobec powyższego, pomimo stwierdzenia uchybień w zakresie terminowości i prawidłowości podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Krakowie czynności, Sąd Najwyższy uznał, iż nie ma wystarczających podstaw do uwzględnienia skargi i z tych przyczyn na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie w zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej oparte zostało na § 19 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.).

=====